

ФІЛОСОФІЯ АНТИЧНОСТІ

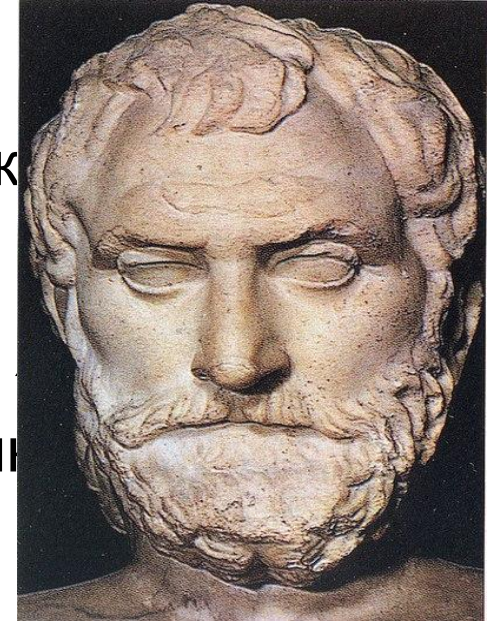

План лекції

1. Школи натурфілософського періоду розвитку античної філософії.
2. Висока класика – ключовий період розвитку в античній філософії (Сократ, Платон, Аристотель).
3. Заклучний етап розвитку античної філософії.

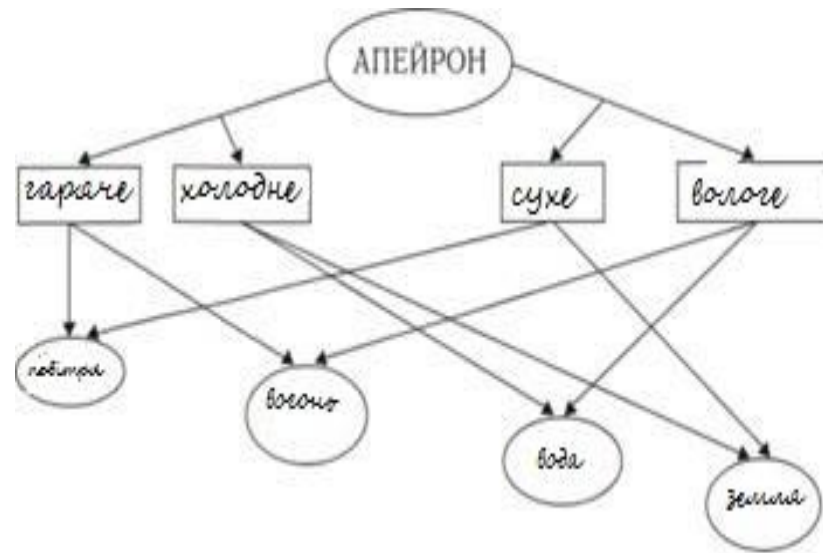
1. Школи натурфілософського періоду розвитку античної філософії.

- Мілетська школа.
- Представники: Фалес, Анаксімандр, Анаксімен.
- Вчення Фалеса: Світ і природа походять із єдиного та неподільного першоначала. У Фалеса – це була вода.
- Вода породжує все живе із неживого
- Вода надає тепла усьому
- Сама земля знаходиться у воді, а отже живиться від неї
- Вода має продуктивну силу і ті риси, необхідні й достатні, щоб із неї виникла природа

Мілетська школа

Першопочаток у Анаксімандра – невизначений та абстрактний апейрон, частини якого змінюються, проте ціле залишається незмінним, а в Анаксімена – повітря.

■ Піфагорійський союз

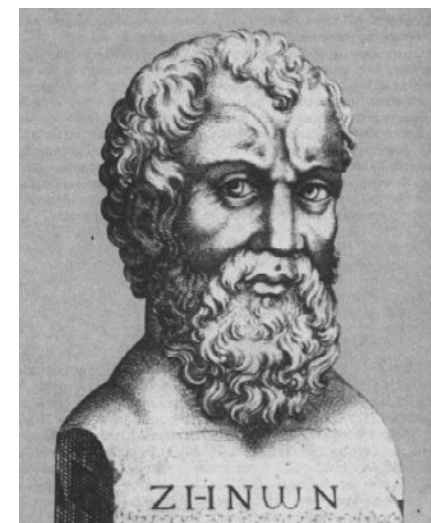
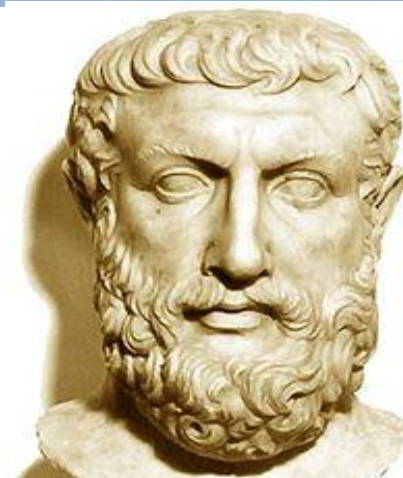
- Представники: Піфагор, Філолай.
- Вчення: все виникає з числа і є числом, бо реальними в речах є тільки їхні кількісні риси, тобто геометричні обриси, котрі й можна було виразити числом. Природну річ не можна оглядати, а тільки осягати математичною думкою. В самих числах та їх співвідношенні закладена гармонія, а злагоджений світ вони назвали космос (грец. κόσμος – лад, порядок).

PYTHAGORAS.

Елейська школа

- Представники: Парменід, Зенон.
- Вчення: всі властивості буття Парменід виводив із тези «Треба з необхідності стверджувати й думати, що тільки те, що є, існує. Бо буття є, а небуття немає». Буття не має початку, бо інакше мало би виникнути із чогось іншого, воно – вічне, неподільне – бо його частини вже не були б буттям, незмінне – бо інакше могло б змінитися на щось інше. Буття – стає та єдине. Зенон з Елеї за допомогою апорій доводив, що руху не існує.

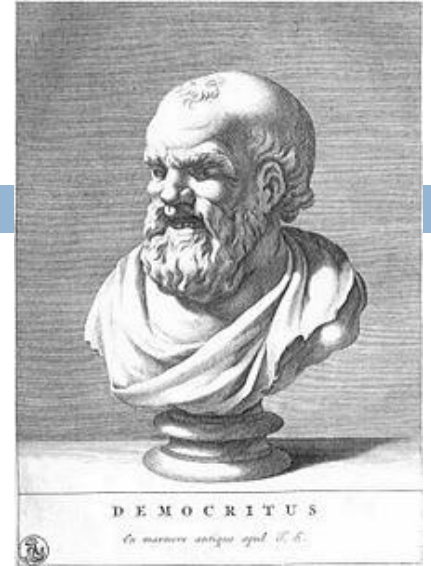

Апорії Зенона про рух

- Всього апорій чотири:
- 1. у скінченному проміжку часу рух неможливий, бо означає, що предмет має пройти нескінченну кількість відтинків шляху;
- 2. Ахіллес завжди змушений доганяти не черепаху, якщо вона б хоча б трішки випереджатиме його;
- 3. Стріла зависає у повітрі в конкретну мить і не проходить жодного простору і так в кожную мить;
- 4. Швидкість руху предметів завжди різна стосовно інших предметів, тобто більша або менша.

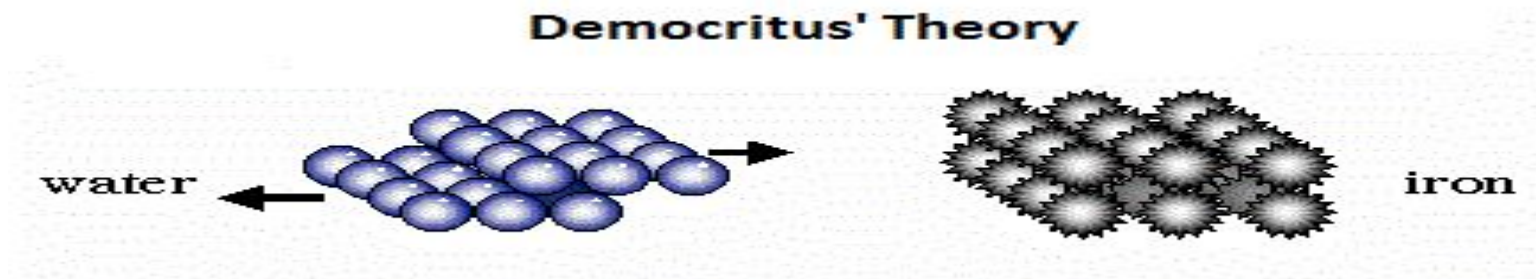
□ Школа атомізму

- Представники: Левкіп, Демокрит.
- Вчення: Демокрит сформулював засади не тільки античного атомізму, але одночасно запропонував ідею, яка згодом стала підставою для появи науки як теорії, що пояснюється певними принципами, а перевіряється досвідом. Саме на основі припущення про існування найменших частинок з яких складається матерія, згодом виникла фізика.

Чотири принципи вчення про атоми:

- уся природа складається з множинності атомів, тобто неподільних часток;
- атоми мають виключно кількісні властивості і не мають якісних, лише у цьому полягає відмінність між існуючим різноманіттям речей матеріального світу;
- універсальною властивістю атомів є рух, він вічний та єдиною причиною змін, яким піддаються атоми;
- атоми перебувають у порожнечі, тобто вона існує реально, без неї не було б ніякого сенсу у русі.

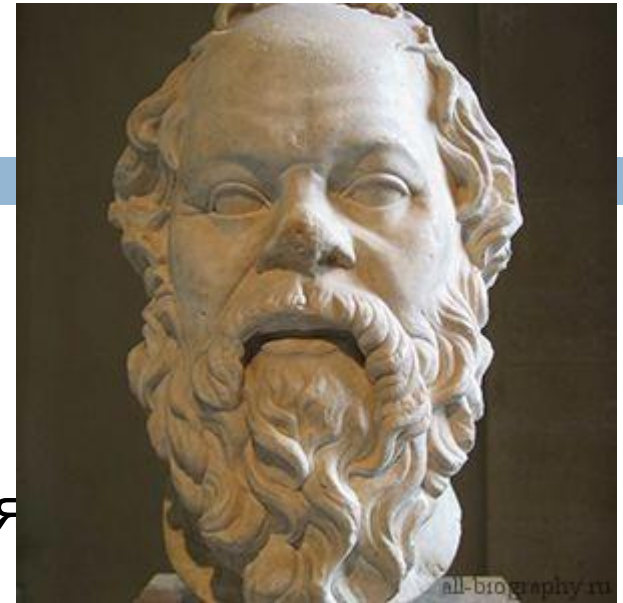

2. Висока класика: Сократ, Платон, Аристотель.

- Висока класика (V-IV ст. до н.е.) – це період розвитку античної філософії, який характеризується появою найбільш продуктивних ідей, котрі стали орієнтуючими для філософії на багато століть вперед.
- Провідними філософами цього періоду вважають Сократа, Платона та Аристотеля, але його історичний відлік ведуть від діяльності софістів.
- Софісти – платні вчителі мудрості, які навчали риториці та вмінню перемагати у диспутах. Доводили відносність будь-якого знання, що має відношення до людини, звідси теза відомого софіста Протагора «Людина є мірою всіх речей».

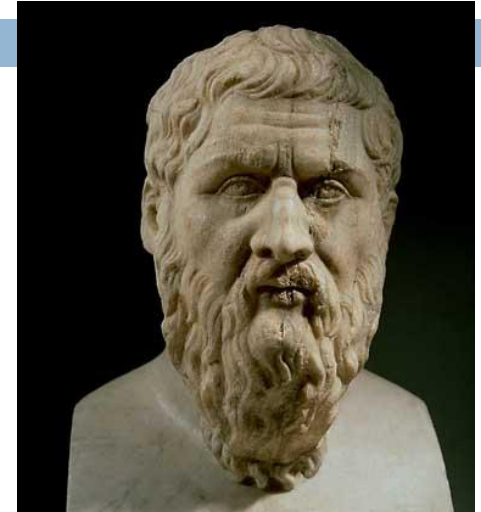
□ Сократ

- Головною темою його вчення була людина і стимули її вчинків.
- Ідеям софістів про відносність знання протиставляв ідею самопізнання
- Використовував метод доведення до абсурдності хибної тези співрозмовника і так йому вдавалося показати, що багато знань про певний об'єкт або явище не справжні, а ілюзорні.
- кожна людина потенційно наділена істинним знанням, але не усвідомлює цього. Для усвідомлення знання необхідно допомогти це знання «видобути», а зробити це повинен вчитель, який тоді уподібнюється тому, хто повиває. Реалізувати це можливо було через постановку питання на яке відповідь повинна була бути досить простою, тільки так

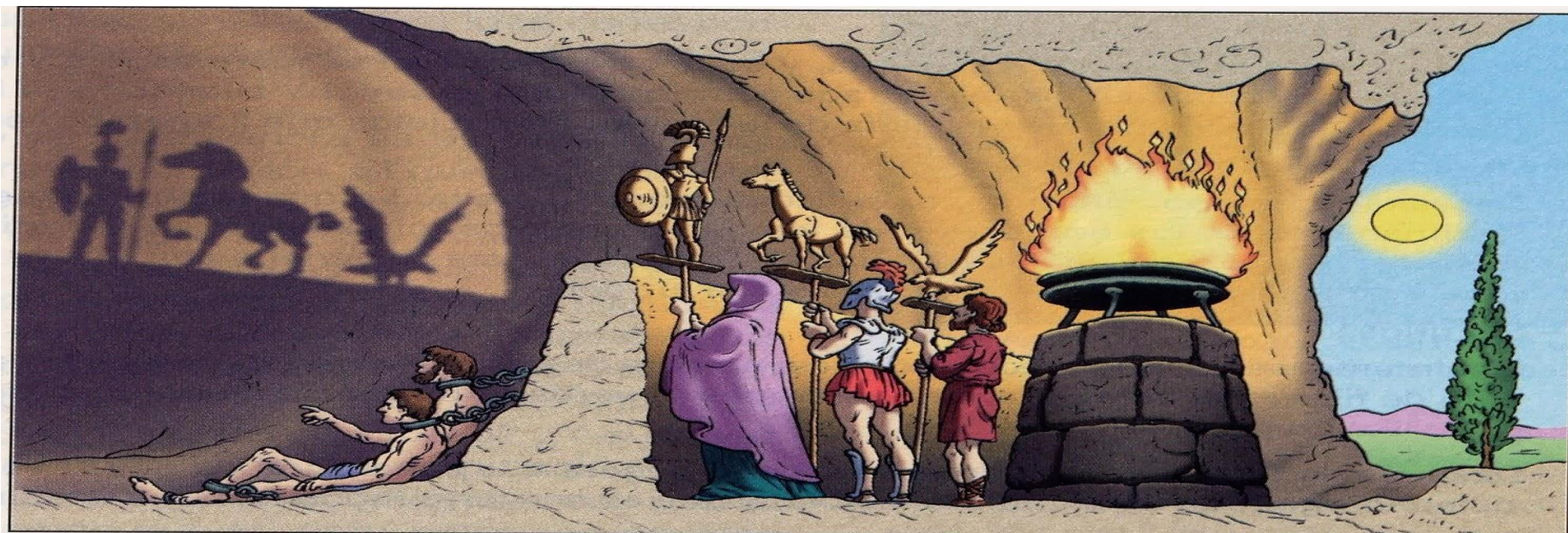

□ Платон

- Продовжував розвивати основні ідеї філософії Сократа та надав їм більшої теоретичної основи.
- Ввів у філософський обіг поняття εἶδος (ейдос) – ідея, яким позначив вічні принципи існування буття та гарантії існування матеріальних речей.
- Буття у викладі Платона поставало дуалістичним, тобто двоїстим, з одного боку існує буття як існування речей, тих котрі сприймаємо та буття ідей окремий трансцендентний світ, який пізнається через поняття.
- Недосконалість, котра властива природі існує тільки тому, що в ній присутня матерія, саме вона привносить хаотичність, змінність, непевність.

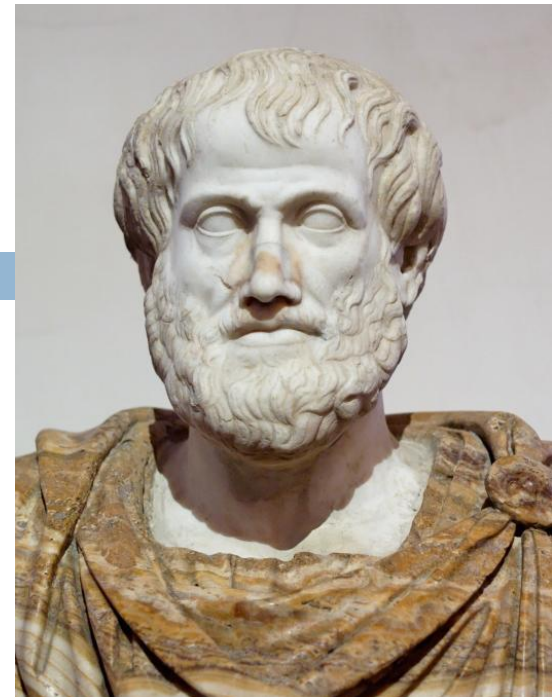

«Алегорія печери» Платона

□ Аристотель

- ідея та річ – це те ж саме, тільки річ існує у реальності, а ідея – у нашому пізнанні і позначає загальне у різних речах
- речі складаються з матерії (пасивний матеріал) і форми (дійсність речей більше пов'язана із формами, що їх продукує форма всіх форм, або світовий розум)
- формулює засади нової науки логіки, яка повинна вивчати не просто закони мислення, але формувати загальне знання, а це останнє постає гарантом правильного розуміння буття
- матерія це те, що є невизначеним, неоформленим, а форма має поняттєве значення, вона конкретизує, оформлює матерію. В своїй єдності, вони постають тим, що представляє собою самосуще буття, реально існують тільки конкретні поєднання матерії та форми, окрема жодна з них не існує.

3. Заклучний етап развiтку античної філософії.

Їх основний зміст Школи	Основи світобудови в їх значенні для людини	Висновки, що виникають з такого розуміння світобудови	Життєві завдання людини
Епікуреїзм	Смерті не існує, тому що в основі світу лежать <i>невмирущі атоми</i>	Слід позбутися життєвих страхів	Досягнення атараксії — душевної <i>незворушності</i>
Скептицизм	Кожна річ є не більше такою, ніж будь-якою іншою	Треба утримуватися від будь-яких суджень про речі	Треба зберігати стан атараксії (самовладання)
Стойцизм	Світ проиизаний божественною пневмою, у ньому панує фатум — невблагинний закон долі	Не варто опиратися фатуму: того, хто бажає, доля забіть, хто не бажає — тягне	Треба зберігати мужність духу, оскільки дух автономний стосовно обставин життя
Неоплатонізм	Світ є послідовним “випликанням” божественного Єдиного	Слід намагатися наблизитися до Бога	Треба йти шляхом духовного самовдосконалення